

Bildtext.

Bildtext.

Bildtext.

Konflikten i Norra Kivu

- Demokratiska republiken Kongo kallas också Kongo-Kinshasa och är Afrikas näst största land till ytan och det fjärde folkrikaste.
- Landet är drygt fem gånger så stort som Sverige och gränsar till inte mindre än nio afrikanska länder, bland annat Kongo-Brazzaville, Uganda, Rwanda och Burundi.
- Stora delar av landet ligger utanför Kinshasa-regeringens kontroll. Det gäller inte minst Kivu-provinserna i öster där ett stort antal rebellgrupper, men också företrädare för regeringsarmén, exploaterar naturtillgångarna – i första hand trä, mineraler som guld och kaffe och kakao, för egen vinning.
- Flera grannländer, men framför allt Rwanda, anklagas gång på gång för att blanda sig i konflikten.

ADF bakom flera övergrepp

- Rebellgruppen Allierade demokratiska styrkorna har funnits i regionen i över två decennier. ADF har anklagats för att döda och kidnappa civila, bränna ner byar och rekrytera ungdomar.
- En ny rapport från Congo Research Project pekar ut ADF som skyldiga för flera attacker, men även regeringssoldater och andra rebellgrupper har gjort sig skyldiga till övergrepp mot civilbefolkningen, enligt Yale-forskaren Jason Stearns som ledde arbetet med rapporten.
- FN:s fredsbevarande mission, United Nations organization stabilization mission in the Democratic Republic of the Congo (MONUSCO), världens största med 22 000 fredsbevarande trupper, har hittills inte lyckats stoppa våldet.
- Nyligen förlängde FN:s säkerhetsråd MONUSCO:s mandat till mars 2017.

Källa: Utrikespolitiska institutet (UI)

I ISLAMISTERNAS SKUGGA

Hundratusentals flyr undan övergreppen i östra Kongo

TEXT: KATARINA HÖLJE BILD: OLGA KRAVETS

Efter flera massakrer i Beni i östra Kongo-Kinshasa pekas den extremistiska rebellgruppen Allierade demokratiska styrkorna, AFD, ut som det största hotet i regionen.

Clarisse Kawira var mitt uppe i bröllopsfirandet när gruppen attackerade hennes by Matembo. Nu är hon en av hundratusentals människor som lever på flykt undan rebellerna.

PÅ PLATS

Festen hade bara pågått i några timmar när ljudet av skottlossning fick paren på dansgolvet att stanna upp. Sorlet tystnade medan alla lyssnade spant. Clarisse Kawira stannade också upp utan att släppa sin nyblivna makes händer. Familjen var inte rik, men vänner och bekanta hade samlat ihop pengar och köpt kyckling, fisk och maniok – tillräckligt för att alla de inbjudna gästerna skulle kunna äta sig mätta. Ändå hade hon stått vid spisen inpå småtimmarna. Huset var pyntat med blommor och girlanger.

”Vad som helst men inte det här”, hann hon tänka innan nya skottsalvor bröt tystnaden. Medan bröllopgästerna skingrades åt alla håll flydde Clarisse Kawira in i huset.

Militär och myndigheter pekade genast ut Allierade demokratiska styrkorna, ADF, en rebellgrupp med rötter i Uganda, som ansvariga för attacken i Matembo, en sömnig by i Beni-regionen i östra Kongo-Kinshasa. Fram till för bara något år sedan hade invånarna i Matembo aldrig upplevt våld på nära håll. Rebellerna hade kommit och gått i över två decennier, men fram till hösten 2014 lät de oftast befolkningen vara ifred. Efter en rad massakrer, den värsta i byn Ngadi där över 30 människor miste livet, började byborna visa om jihadistisk som rekryterade unga pojkar och kidnappade kvinnor och barn.

Hundratals har mördats

Mellan oktober 2014 och mars i år mördades över 500 människor i regionen enligt vittnesmål från offer, lokala myndigheter och

människorättsgrupper. De skonade ingen, inte ens barn och gravida kvinnor, berättar Omar Kavota som arbetar för en lokal människorättsorganisation.

– De var fullständigt skoningslösa. Offren halshöggs eller sköts ihjäl på nära håll. Det var en ny typ av våldsamma attacker som invånarna i Beni aldrig hade upplevt förut, säger han.

Några av byborna som försvann under attacken, men vars kroppar aldrig hittades, kidnappades troligen av rebellerna.

ADF bildades på andra sidan de mjuka, böljande kullarna, i grannlandet Uganda. Rebellerna godkände inte den form av islam som landets muslimska Högsta råd förespråkade och lovade att störta regeringen i Kampala. Deras mål var att bilda en islamsk stat, ett kalifat, i Uganda. Men regeringstrupperna slog tillbaka med full kraft. ADF-rebellerna tvingades fly över gränsen till Kongo-Kinshasa. Där installerade de sig i Ruwenzoris dalgångar, ett bergsmassiv som sträcker sig över gränsen in i Uganda. Här finns också nationalparken Vi-

runga med sina gorillor och naturresurser. Rebellerna utnyttjade korruptionen bland lokala ledare och officerare i armén för att smuggla virke, mineraler, kaffe och kakao över gränsen.

Lokala motsättningar

Handeln stämmer väl överens med den företaganda som finns i Beni, en stad med drygt en halv miljon invånare och som är ett viktigt handelscentrum i östra Kongo-Kinshasa. Men precis som andra städer i Norra Kivu, provinsen där Beni ligger, har staden drabbats av konflikt, återkommande rebelluppror och lokala politiska motsättningar. Regionen är en bokstavssoppa av väpnade grupper – CNDP, FDLR, M23 – som har begått övergrepp mot befolkningen, inklusive massmord, våldtäkter och rekrytering av barnsoldater. Ibland har målet varit att kontrollera mark och naturtillgångar. Andra gånger har rebellernas ledare haft politiska skäl. Inte sällan har Rwanda och Uganda haft ett finger med i spelet.

Efter attacken vågade Clarisse Kawira inte

Konflikten har påverkat ekonomin. Många kämpar för att få det att gå ihop.

Bildtext.

stanna i Matembo. Hon tog med sig de tre barnen, den yngsta bara några månader gammal, och flyttade till Beni. Ganska snart fick hon jobb på en frisörsalong. Pengarna hon tjänar räcker precis till för att försörja de tre barnen. – Jag oroar mig ständigt för barnen, för min man som är kvar i byn och för att pengarna inte ska räckta till både skolvärdnaden och hyran. Konflikten har tvingat hundratusentals människor på flykt. När massakrerna började slutade flera av Clarisse Kawiras kunder att

komma till salongen för att få håret tvättat, flätat och fönat. – Konflikten har påverkat ekonomin. Många kämpar för att få det att gå ihop, säger hon.

Kopplingar till extrema grupper

Idag är ADF det främsta hotet mot Beni, enligt Kinshasa-regeringen.

– Konflikten i Beni påminner mycket om det som händer i andra länder i Afrika, bland annat i Nigeria där du har Boko Haram, säger Benis borgmästare Jules Kasereka.

Han hävdar att ADF har kopplingar till extrema islamistiska grupper, bland annat al-Shabaab i Somalia. – ADF drivs av religiösa övertygelser. De som ansluter till gruppen, antingen frivilligt eller under hot, tvingas konvertera till islam, förklarar han.

FN:s fredsbevarande mission i Kongo, MONUSCO, är mer återhållsam, men stöder till stora delar regeringens påståenden.

– Situationen är komplex. Flera rebell- ▶

Bildtext.

Bildtext.

Bildtext.

Bildtext.

► grupper opererar i regionen. Vi menar att ADF, med kopplingar till väpnade grupper i grannländerna, utgör det största hotet, säger MONUSCO:s ställföreträdande befälhavare general Jean Baillaud.

Armégeneralen, Marcel Mbang, som leder offensiven mot ADF räknar med att rebellerna bara är drygt 200 stycken jämfört med över 1 000 man för bara något ett år sedan. Gruppens gerillataktik och att de undviker konfrontation med regeringstrupperna gör dem svåra att besegra, menar han.

– Terroristerna vet att de inte kan mäta sig med våra trupper. Därför har de satt i system att attackera oskyldiga civila.

Han hävdar bestämt att ADF är skyldiga till alla attacker som drabbat Beni de senaste åren.

”I första hand en lokal gerilla”

Men båda lokala människorättsaktivister och oppositionspolitiker menar att regeringen överdriver hotet från ADF och istället använder rebellerna som en ursäkt för att lägga pengar på armén och försumma satsningar på skolor och sjukhus, vägar, vatten i kranen och elektricitet dygnet runt. Och en ny rapport från Congo Research Project, ett forskningsprojekt vid New York University som kartlägger konflikten i östra Kongo, visar att det inte är riktigt så enkelt.

– Det är uppenbart att ADF ligger bakom flera våldsamma attacker mot befolkningen,

bildtext.

men även andra grupper är inblandade, i första hand regeringssoldater som får betalt för att attackera och mörda civila eller helt enkelt låta bli att ingripa när rebellerna anfaller, säger Jason Stearns, som ledde arbetet med rapporten.

Tvärtemot vad många tror är ADF inte en terrororganisation utan en lokal rebellgrupp med stark lokal förankring, menar Stearns.

– Det är i första hand en lokal gerilla med ekonomiska och politiska intressen, säger Stearns.

”En bricka i ett större spel”

Två veckor efter att rapporten publicerades utvisades han av regeringen som att han inte längre var ”önskvärd” i landet och hänvisade

till uppgifterna om att regeringstrupper varit inblandade i massakern i Beni.

Medan president Joseph Kabila verkar fast besluten att förlänga sin tid vid makten med en tredje mandatperiod – något som redan väckt våldsamma protester, finns det dem som menar att ADF bara är en förevändning för Kinshasa-regeringen att stärka sitt grepp om Beni. Staden är ett viktigt fäste för oppositionen även om Beni styrs av regeringspartiet. Bara ett stenkast från salongen där Clarisse Kawira jobbar står en staty av Enock Muvini Nyamwisi, en viktig oppositionsledare. Statyn restes under en period när Nyamwis parti var allierade med president Joseph Kabila och regeringspartiet. När alliansen sprack vandaliserade någon statyn. Den står fortfarande kvar, men utan huvud och händer, som ett avskräckande exempel.

För lokala ledare och affärsmän är rebellerna bara en bricka i ett större spel i dispyter över land, ekonomiskt och politiskt inflytande spelar in, menar Teddy Kataliko. Han är ledare för en paraplygrupp som samlar flera lokala organisationer, människorättsaktivister, hjälporganisationer och oppositionella. Organisationen kräver en ordentlig utredning för att identifiera och arresterar nätverket som ligger bakom attackerna. En militär operation är inte lösningen.

– Om inte politiker och militärer ställs till svar kommer man heller aldrig få ett slut på konflikten, säger Teddy Kataliko. ●

Terroristerna vet att de inte kan mäta sig med våra trupper. Därför har de satt i system att attackera oskyldiga civila.

